

**Рецензија монографије „БИБЛИОТЕКА ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ У
МЕДВЕЂИ - 60 ГОДИНА У ГОРЊОЈ ЈАБЛАНИЦИ (1964–2024)“
аутора Дејана Д. Антића**

Дисконтинуитет у постојању српске државе падом под османску власт био је праћен уништавањем свих световних институција, па и библиотеке које су се налазиле на дворовима владара. Манастирске библиотеке, као културна средишта још од 12. века, наставиле су у скромним оквирима да чувају традицију писмености и негују преписивачку делатност. Вишевековни живот у оквиру Османског царства већег дела Срба значио је и заостајање у процесима модернизације, кашњење у развоју градског начина живота, тиме и недостатку грађанске традиције, али и непостојање довољног броја лица са културним потребама за разлику од Срба у Аустроугарској. Културни концепт Срба у Османском царству пре свега базирао се на традиционалном моделу друштва, усменој традицији српског села.

Са формирањем аутономне Кнежевине Србије почеле су да ничу институције које су имале изузетан значај за развој друштвеног и културног живота. Иако је помак у култури био очит, за већи део становништва, посебно млађи грађански слој, фондови библиотека основних школа и тек неколико специјалних библиотека, нису били у могућности да задовоље њихове потребе за информацијама, тако да се крајем прве половине 19. века оснивају читалишта у којима су грађани могли да користе књиге, новине и часописе.

Прикључивањем четири округа Србији 1878. године у независној држави нашла се и Медвеђа, чије је становништво стекло барем основне услове за културни и просветни напредак. Међутим, недовољна финансијска моћ државе да се посвети овом виду развоја препуштала је иницијативу за оснивање читаоница и библиотека првенствено приватним удружењима. Како је у монографији приказана историја вароши Медвеђе и одређен степен њеног економског развоја, постаје потпуно јасно да се са оснивањем институције библиотеке могло доћи тек у условима када је једна социјална држава то била у стању да уради.

У књизи су јасно приказани и проблеми са којим се сусретало друштво у послератној Југославији, мимо жеље власти да активно ради на описмењавању становништва, а тиме и неопходном оснивању читалачких институција. У монографији су прецизно истакнути сви проблеми који су утицали на то зашто је протекло толико времена од момента када је донета одлука да се започне са оснивањем библиотеке.

Историјат Библиотеке „Петар Петровић Његош“ приказан је хронолошки, док тематске делове чине специфичне целине унутар ове установе. Дат је преглед управника, директора и запослених у Библиотеци, као и њених чланова, што ову монографију персонализује и даје јој и хумани карактер.

Из наведених разлога са задовољством препоручујем за штампање научну монографију „БИБЛИОТЕКА ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ У МЕДВЕЂИ - 60 ГОДИНА У ГОРЊОЈ ЈАБЛАНИЦИ (1964–2024)“ аутора Дејана Д. Антића.

У Нишу,
08. 03. 2024. г.

проф. др Славиша Недељковић
Филозофски факултет Универзитета у Нишу

Славиша Недељковић